

Foto: M. Foss Kile

Åvassdraget strekker seg over arealer i kommunene Sørums, Nes og delvis Aurskog- Høland og er preget av spredt bebyggelse og kulturlandskap. Området blir benyttet til friluftsliv, bading og fiske etter blant annet finnes ørret, gjedde og abbor. Åvassdragets nedre deler er påvirket av for store tilførsler av næringssalter, partikler og bakterier.

Om vassdraget

Åvassdragets nedbørsfelt strekker seg over arealer i kommunene Sørums, Nes og delvis Aurskog-Høland. Vassdraget er forgreinet i to deler, Kausrudåa fra sør, og Sloråa fra områder ved Kjennsmo i nord. Etter samløpet ved Bruvol- len kalles elva Fossåa ned til utløpet ved Glomma. Vassdragets høyereliggende områder i åspartiene er preget av forholdsvis upåvirket skog. Resten av åa meandrerer gjennom kulturlandskap med både flatere arealer og ravedaler. Deler av vassdraget er kategorisert som viktig med hensyn til særegent biologisk mangfold (Naturbase). Nederste del mot Glomma er naturtypen kroksjøer, flomdammer som er rasteområder for en rekke fuglearter. Åa ble tidligere benyttet til drift av flere sager og møller, deriblant Slora Mølle som er opprustet og benyttes til museumsvirksomhet.

Bruk av vannforekomsten

Området blir benyttet til friluftsliv. Både åa og innsjøene benyttes til fiske, der det blant annet finnes ørret, gjedde og abbor. Dammen ved Fjuk og Kjennsmotjernet benyttes til bading. Asketjern er drikkevannskilde for Blaker vannverk. Sloråa blir benyttet til kraftproduksjon ved Kjennsmo gård. Edelkreps var tidligere registrert både i åa og i flere innsjøer, men nåværende forekomst er usikker. Enkelte gårdsbruk benytter vassdraget som vannkilde for jordvanningsanlegg.

Utfordringer i vassdraget

Hovedutfordringen i Åvassdraget er for store tilførsler av næringsstoffer (spesielt fosfor), jordpartikler, organisk stoff og bakterier. Disse tilføres ved avrenning fra dyrket mark, samt avløpsvann fra private avløpsanlegg og kommunalt avløpsnett. Lokalt kan også husdyrgjødsel utgjøre en vesentlig påvirkning. Belastningene fører til forringet vannmiljøtilstand for fisk, vannlevende dyr og planter og kan føre til algeoppblomstringer. Det pågår vesentlig graving (erosjon) i flere av sidebakkene. Det er behov for bedre kunnskap om betydningen av naturlig erosjon. Flere av innsjøene i vassdraget har blitt kalket i en årrekke grunnet sur nedbør. Kalkingen avsluttet i de fleste innsjøene med unntak av Finnholtsjøen, Gørtjern og Tresjøene.

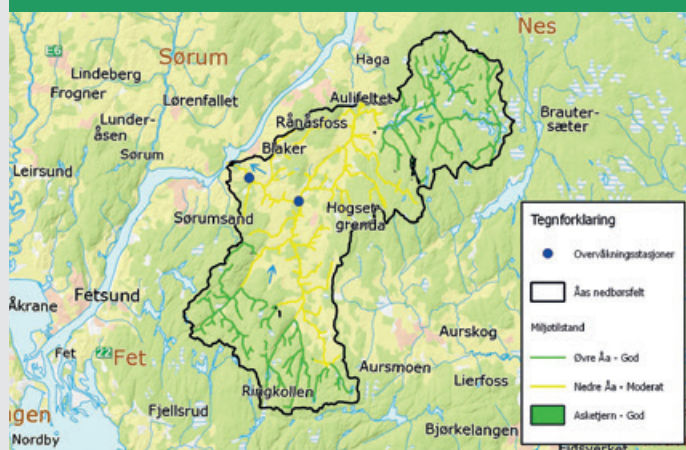
Miljøtilstandsvurdering for nedre Åvassdraget

Parameter	Tilstandsklasse
Alger	Moderat
Bunndyr	God
Fosfor	Moderat*
Nitrogen	Moderat
Samlet vurdering	Moderat

* Mulig leirpåvirket vassdrag. Må revurderes etter ytterligere overvåkning

Basert på overvåkningsdata fra 2014 er den økologiske tilstanden i den nedre delen av Åvassdraget moderat. Det er derfor behov for å iverksette avbøtende tiltak. De øvre delene av vassdraget og ni undersøkte innsjøer (deriblant Asketjern) har god tilstand, der tilstanden i fire innsjøer opprettholdes med kalking.

KART (www.vann-nett.no)

Vann-Nett ID: 002-3434-R, 002-3436-R, 002-3435-R, 002-3052-L

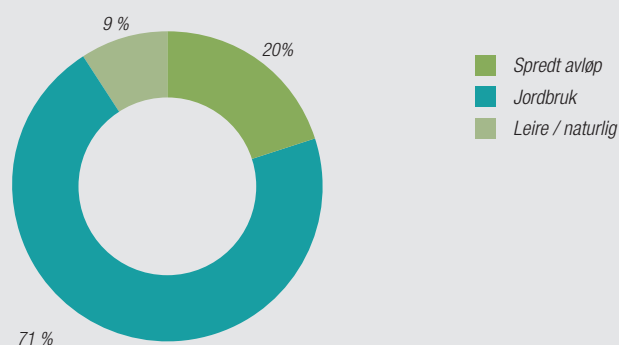

Åvassdraget (Fossåa) ved Haglund bru, et lite stykke før utløpet til Glomma. Foto: K.Moseby

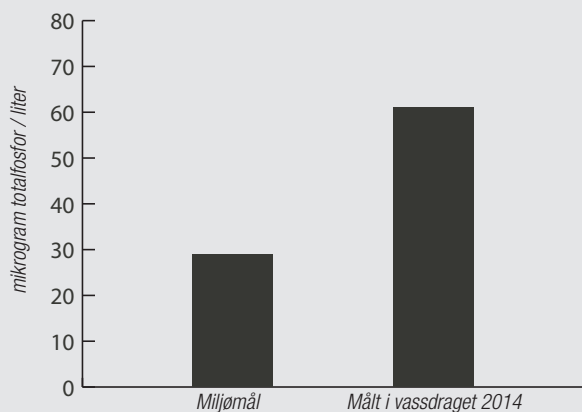
Estimerte fosforutslipp til vassdraget

Store tilførsler av biologisk tilgjengelig fosfor kan ha en vesentlig negativ innvirkning på vannmiljøet. Vassdraget er vesentlig påvirket av avrenning fra jordbruksområder, som er den dominerende fosforkilden. Området har mye spredt bebyggelse der ca 430 private avløpsanlegg ikke tilfredsstiller dagens renskrav. Disse slipper til sammen ut betydelige mengder fosfor, men også andre næringsstoffer, organisk stoff og bakterier. Åa er også resipient for avløpsvann fra kommunalt avløpsnett (mangelfulle estimater) og renseanlegget på Hogseth. Noe fosfor tilføres vassdraget fra jordsmonnet gjennom naturlige prosesser som avrenning fra skog, erosjon i raviner og bekkekanter og erosjon i selve bekkeløpet.

Utslipp av biologisk tilgjengelig fosfor 2013

Avvik fra miljømål

Vurdering av miljøtilstand og tiltaksbehov

	Avvik fra naturtilstand	Økologisk tilstand	
Miljømål oppfylt	Tilsvarende uberørt		Svært god
	Lite		God
Behov for tiltak	Moderat		Moderat
	Betydelig		Dårlig
	Svært stort		Svært dårlig
			Ønsket tilstand

Hvordan forbedre miljøtilstanden i vassdraget

Tilstanden i vassdraget skal overvåkes i perioden 2015 – 2021. Kommunen jobber kontinuerlig for å redusere utslipp fra det kommunale avløp- og overvannsnett. Hogseth renseanlegg skal nedlegges i 2017 og avløpsdistriktet overføres til det nye renseanlegg MIRA med Glomma som resipient. Oppgradering av private avløpsanlegg eller tilknytning til kommunalt avløpsnett er igangsatt og skal være gjennomført innen 2021. Tiltak for å redusere avrenning fra dyrket mark finansieres i dag ved tilskuddsordning

gene «regionalt miljøprogram» (RMP) og «spesielle miljøtiltak i jordbruket» (SMIL). Eksempel på tiltak er redusert jordbearbeiding, vegetasjonssoner og hydrotekniske tiltak med videre. Vannområdet vil på sikt tilby miljørådgivning til alle gårdbrukere i vassdraget, hvor hensikten er å bidra til økt oppslutning om målrettede miljøtiltak. Kalkingen av innsjøene bør opprettholdes. Det bør innhentes mer kunnskap om forurensningstilstanden i innsjøene for å vurdere effekten av kalkingen på vannmiljøet.

Kontakt

- vo-øyer.no
- 69 68 16 39 eller 99 53 96 45
- Postboks 114, 2151 Årnes

Se også www.vann-nett.no
Faktarket er utgitt Mai 2015

